

DE S.V.B. EN HET STUDENTENRADICALISME

Onder invloed van de recente studentenonlusten in West-Duitsland, België, Italië en Frankrijk hebben gelijkgezinden of althans jongeren die er voor door kunnen gaan, in Nederland getracht ook een dergelijke situatie te doen ontstaan. Het bleek evenwel dat de grote massa van de studenten niet bereid was om (toen al) tot gelijksoortige acties als bijv. in Frankrijk, over te gaan.

Voorgeschiedenis

Alhoewel een aantal studenten h.t.l. verenigd in de Studentenvakbeweging (SVB), sinds de oprichting in 1963 als pressiegroep onder de studenten optrad, kan eigenlijk pas in de loop van 1967 en 1968 gesproken worden van een radicalere opzet van de SVB voor het verwezenlijken van haar plannen. Die opzet is belichaamd in de gedachte van de "Kritische Universiteit" (KrU), waaraan het 8ste SVB-congres begin november 1967 nader gestalte gaf.

Zoals bekend is het doel van deze "universiteit" de huidige tendenzen in de maatschappij tegen te gaan, die de studieduur willen verkorten en de universitaire vorming willen beperken tot een opleiding van wat men noemt "vakidioten". De KrU keert zich met name tegen de onderwerping van de wetenschappelijke opleiding aan de directe belangen van invloedrijke pressiegroepen uit de maatschappij. Studenten, wetenschappelijke ambtenaren en hoogleraren moeten zich daartegen gezamenlijk verzetten. De "Kritische Universiteit" heeft volgens de SVB kortom tot doel permanente maatschappijkritiek binnen de wetenschappelijke opleiding te brengen, om zodoend de universiteit te maken tot een "laboratorium van maatschappelijke veranderingen".

De KrU-gedachte stamt in feite uit het buitenland, voornamelijk van de "New Left"-studentenbeweging in Berkeley (Amerika) en van de AstA (Allgemeine Studentenausschusz - grondraad van de Freie Universität) in West-Berlijn.

Inmiddels bestaan aan verschillende universiteiten en hogescholen reeds werkgroepen. Genoemd kunnen worden de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit aldaar, de Technische Hogeschool in Delft en de Katholieke Universiteit van Nijmegen.

/X

934759

Provo-invloed

Alhoewel de provo-beweging h.t.l. in mei 1967 officieel werd opgeheven en al eerder een eind was gekomen aan de veelvuldige demonstraties en provocerende activiteiten van die groep, is de provo-gedachte allerminst verdwenen. Zo staat vast dat de provo's (of wat er van over is) sterk geïnteresseerd zijn in de KrU en aan de uitvoering ervan actief deelnemen. In dit verband kunnen de namen worden genoemd van _____ en _____ uit Amsterdam.

Buitenlandse contacten

De initiatiefnemer van de West-Berlijnse KrU is de bekende Rudi Dutschke. Het behoeft dan ook geen betoog, dat de SVB'ers zich in eerste instantie richten naar wat er in West-Duitsland en West-Berlijn gebeurde. De meeste buitenlandse contacten sedert het najaar van 1967 hebben op dat land betrekking.

Allereerst reisden eind november 1967 _____ en _____ naar West-Berlijn om er Rudi Dutschke te interviewen, waarvan een verslag verscheen in "Vrij Nederland" van 9 december 1967. _____, tot november van dat jaar landelijk voorzitter van de SVB en sinds het tweede congres van de Europese syndicalistische studentenorganisaties (CESE), in augustus 1967 in West-Berlijn gehouden, secretaris van deze organisatie, is tevens voorzitter van de commissie buitenland van de SVB. _____ vervulde sinds eind 1965 een vrij belangrijke rol in de Amsterdamse afdeling van de SVB. In het voorjaar van 1968 werd hij, bij de verkiezingen van het bestuur van de Nederlandse Studenten Raad (NSR), secretaris buitenland van deze organisatie.

Tijdens bovenbedoeld bezoek werd met de AStA afgesproken, dat de SVB in januari 1968 een twintigtal militante leden naar Berlijn zou sturen voor een nadere bestudering van de KrU.

Half februari volgde in West-Berlijn de Vietnammanifestatie, waaraan ook door leden van de SVB werd deelgenomen. Rudi Dutschke, de belangrijkste spreker, ontvouwde daar zijn campagne tegen de NAVO-bases in West-Europa. Dat herhaalde hij tijdens een op 21 februari j.l. in Amsterdam gehouden solidariteitsbijeenkomst inzake

/X

"Steun aan het bevrijdingsfront en de Derde Wereld". Naar zijn mening moest deze actie culmineren in massale straatdemonstraties. Deze activiteiten moesten gecombineerd worden met subversieve acties waarmee hij naar hij meedeelde concreet bedoelde, het opblazen van oorlogsmateriaal. Volgens hem kon dat zijn: NAVO-bases, vliegvelden, maar ook schepen die materiaal en munitie naar Vietnam vervoeren.

Eind maart 1968 namen twee leden van de commissie buitenland van de SVB, waaronder de secretaresse, , deel aan de bijeenkomst van MAU (Mouvement Action Universitaire), die o.m. ten doel had voorlichting te geven over de ervaringen van buitenlandse studentenbewegingen.

Op 9 en 10 maart hield de Italiaanse studentenvakbeweging zijn eerste nationale congres. was daar aanwezig. Ook in december 1967 verbleef hij reeds in dat land (Turijn).

Deze reeks buitenlandse contacten werd voortgezet op 11 mei j.l., toen het bestuur van de NSR met bussen een tocht naar Bonn organiseerde, in verband met de aldaar te houden grote demonstratie tegen de zgn. Notstandsgesetze. Alhoewel het grootste deel van de Nederlanders bij de grens werd aangehouden en teruggezonden, slaagde er toch in om Bonn te bereiken.

Op 17 mei organiseerde de communistisch georiënteerde studentenvereniging "Perikles" in Amsterdam een openbare bijeenkomst gewijd aan de studentenacties in West-Duitsland en Frankrijk. Als sprekers traden daar o.m. op de anarchistisch georiënteerde SDS-bestuurder en , één der oprichters van de SVB. Naar de mening van laatstgenoemde is de achtergrond van het studentenprotest overal in West-Europa het verzet van de studenten, de wetenschappelijke ambtenaren en de hoogleraren tegen het dienstbaar maken van de universiteit aan de belangen van de industrie. "Dit najaar", aldus , "zullen in de verschillende faculteiten van de Nederlandse universiteiten, discussies van studenten en docenten over het rapport-Maris georganiseerd moeten worden. Als zo'n discussie 's avonds wordt gehouden, kan het best eens voorkomen, dat er zoveel te bespreken is, dat men besluit de volgende dag door te gaan, bijv. in een grote collegezaal, waar dan die dag geen college gegeven zou kunnen worden. Daarmee zouden studenten en de wetenschappelijke staf de universiteit zelf in handen nemen".

- 4 -

Op 22 mei d.a.v. organiseerden de democratisch-socialistische studentenorganisatie "Politeia", het blad "De Rode Tribune" van het Marxistisch-Leninistisch Centrum Nederland (MLCN) en de Cineclub Amsterdam in Amsterdam ook een bijeenkomst. Als sprekers traden op [redacted], voorzitter van de SDS en behorend tot de anarchistische groep in zijn organisatie, de Italiaanse studentenleider [redacted] en [redacted] uit Frankrijk.

Bij dit alles moet niet vergeten worden dat de Nederlandse Studentenraad (NSR) sinds 30 april 1968 definitief een bestuur heeft dat vrijwel geheel uit leden van de SVB bestaat: negen van de 10 bestuurders; bovendien is één van die negen communist, namelijk [redacted], zoon van de communistische wethouder van Amsterdam. Geven de SVB-leiders richting aan de activiteiten van een goed deel van hun leden (landelijk telt de SVB thans 2240 leden), het NSR- (lees SVB-) bestuur doet hetzelfde ten aanzien van de 70.000 à 80.000 studenten, die in de Raad van Vijftig (NSR) vertegenwoordigd zijn.

Nadat het NSR-bestuur zich had laten informeren over de achtergrond van de situatie in Frankrijk, maakte het bekend, dat onderzocht zou worden, welke activiteiten naar aanleiding daarvan in Nederland ontplooid zouden kunnen worden, mede gezien de parallellen van de onderwijshervormingen in beide landen.

Vermoedelijk werd deze achtergrondskennis mede verstrekt door de Nijmeegse studente [redacted], secretaresse van het NSR-bestuur, de enige in dit bestuur die geen lid is van de SVB. Zij was omstreeks 12 mei j.l. in de Franse hoofdstad.

Overigens verdient ook de figuur van [redacted] vermelding. Behalve dat zij deel uitmaakt van de commissie buitenland van de SVB, doet zij dat óók (voor de SVB uiteraard) van de commissie buitenland van de NSR.

Ook andere Nederlandse studenten bezochten recent Parijs, zoals bijvoorbeeld [redacted], oud-landelijk bestuurder van de SVB en thans redacteur van het SVB-blad "Demokrater"; [redacted], eveneens redacteur van dat blad en [redacted], die enige jaren geleden een belangrijke plaats in de linkse Socialistische Jeugd (SJ) innam.

Acties

De bijeenkomst van de 22ste mei heeft voor de organisatoren niet datgene opgeleverd wat zij ervan verwacht hadden. De drie buitenlandse sprekers hielden tamme redevoeringen. Een poging om desondanks de aanwezigen de straat op te krijgen om Carré, evenals het Odéontheater in Parijs, door studenten te laten bezetten, mislukte. Zelfs de trotskistische student , die zich daarvoor geweldig inspande, kon dat niet bereiken. Wel werd besloten om in de Aula van de Universiteit van Amsterdam, overigens met toestemming van de rector-magnificus, te gaan discussiëren over universitaire problemen.

Inmiddels had de SVB op 12 mei vóór het woonhuis van Dr. Maris - de vroegere voorzitter van een commissie, die het rapport over de herstructurering van het hoger onderwijs opstelde - een demonstratie georganiseerd. Dat was een misgreep, aangezien de heer Maris sinds het tot standkomen van het rapport geen deel meer van de commissie uitmaakt. Kort daarop deed de SVB een tegen-rapport het licht zien, onder de titel "Universiteit en onderneming". Aangezien Maris, volgens de SVB, voorstelde ook de vrijheden van de professoren te verminderen, hoopte de SVB ook van hen, overeenkomstig de situatie in andere landen, steun te verkrijgen.

Ook een andere kwestie ontnam aan de SVB-prominenten het revolutionaire élan. Op 21 mei j.l. werd nl. bij de Amsterdamse bedrijven een door de SVB en de SJ ondertekend pamflet verspreid, waarin de arbeiders werden opgeroepen zich solidair te verklaren met de studenten en deel te nemen aan een op 22 mei (gelijktijdig met de vergadering in het Capitoaltheater) aan de Vrije Universiteit in Amsterdam te houden bijeenkomst. Deze was bedoeld als protest tegen het aangekondigde ontslag van student-assistenten aan deze universiteit. In het pamflet werd medegedeeld dat dit laatste gebeurde als gevolg van de bezuinigingspolitiek van de regering en dat diezelfde politiek in de bedrijven leidde tot werkeloosheid onder de bouwvakkers, textielarbeiders, metaalarbeiders enz.

Nog afgezien van het feit dat de arbeiders geen gehoor aan de oproep gaven, wijzigden zich inmiddels ook de omstandigheden. Diezelfde dag werd namelijk medegedeeld dat het ontslag van de student-assistenten niet zou doorgaan.

- 6 -

Ook een "bezetting" van de universiteitsbibliotheek op 29 mei en een "beleg" voor het gebouw van de Academische Raad op 31 mei j.l. leverde niet datgene op wat de organisatoren zich ervan hadden voorgesteld.

Standpunt communisten

De communistische studenten h.t.l. hebben sinds de voor de SVB zo gunstige uitslag van de grondraadsverkiezingen in februari 1968, hun afwijzende houding ten aanzien van de KrU - zij het om opportunistische redenen - laten varen. Dit ondanks hun beduchtheid voor een toenemende invloed van links-socialistische en anarchistische jongeren daarin. De gebeurtenissen van de laatste tijd hebben doen zien dat de communisten op de ingeslagen weg voortgaan en pogingen ondernemen, om in deze meer radicale manier van optreden een eigen geluid te laten horen.

Dat bleek allereerst uit de op 8 mei j.l. in Amsterdam gehouden demonstratie van "Perikles", samen met het communistische Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV). Daarbij werden leuzen gehanteerd als "Solidair met de Franse studentenacties" en "Weg met het gaullisme". Vervolgens organiseerde "Perikles" de bijeenkomst met de SDS'er . De communisten hebben ten aanzien van deze laatste ongetwijfeld niet geweten dat hij tot de radicale, anarchistische vleugel van de SDS behoort. Ook niet dat hij, naar verluidt, over goede relaties met Oostduitse communisten beschikt. Zouden de communisten daarvan wél op de hoogte zijn geweest, dan zouden zij in geen geval hem hebben uitgenodigd. De CPN maakt er immers geen geheim van dat zij weinig op heeft met de Oostduitse communistische partij.

Opm. Uit deze relatie van mag in geen geval afgeleid worden dat de huidige activiteiten van links-radicalen jongeren in West-Europa op instigatie van Oosteuropese communisten zouden plaats vinden. Wel kan worden aangenomen dat zij de ontwikkelingen van de laatste maanden met belangstelling volgen en eventueel niet zullen nalaten deze ten eigen nutte aan te wenden. Vanuit dat standpunt moeten ook de relaties van met de communistische Internationale Unie van Studenten (IUS) verklaard worden. Hij reisde de laatste maander

herhaaldelijk naar Oost-Europa en stelde zelfs een verslag van al deze contacten op, kennelijk op het hoofdkantoor van de IUS in Praag, omdat hij er "dank zij de faciliteiten van deze organisatie rustiger en sneller kon werken".

Het nieuwe standpunt van de communisten blijkt ook uit een circulaire van "Perikles" aan haar leden. Daarin wordt gesteld, dat bij de activiteiten in het buitenland de studenten dikwijls een katalyserende rol vervullen. Vervolgens wordt aangekondigd dat in Nederland de komende tijd grootscheepse acties zullen plaats vinden en dat de SVB een aantal massa-debatten voorbereidt. Na herinnerd te hebben aan de meeting van de bonafide vakbonden op 25 mei j.l. in Utrecht, wordt tenslotte meegedeeld dat het voor "Perikles" van het grootste belang is deze beweging zoveel mogelijk te steunen.

Dit laatste komt ook tot uiting in het verschijnen van een discussiekrant, die het CPN-orgaan voor studenten en intellectuelen "Kontrast", in samenwerking met "Perikles", is gaan uitgeven. In het eerste nummer van dit orgaan kwam "de gezamenlijke strijd van studenten en arbeiders tegen de concerns" aan de orde. Medegedeeld werd dat discussie-bijdragen daarover of over andere politieke onderwerpen, voor een van de volgende nummers, konden worden overhandigd aan de colporteurs of opgestuurd aan de redactie. Deze wordt gevormd door de communisten

(voorzitter "Perikles") en Rudi van der Velde.

De communistische studenten weten zich in hun streven geruggesteund door de partij en haar dagblad "De Waarheid". Opmerkelijk groot is de aandacht die deze krant besteed heeft aan de studentenacties in West-Europa. Naar Frankrijk zonden zij zelfs een speciale verslaggever in de persoon van

In een hoofdartikel in het partijdagblad van 14 mei j.l. wordt ten aanzien van Frankrijk gesteld, dat vooral de jonge generatie een zeer moedige en van veel inzicht getuigende rol speelde en daarbij sterk op de voorgrond trad. Dat was volgens "De Waarheid" een van de uitgesproken sterke kanten van de nieuwe ontwikkeling. Het artikel besluit met te zeggen dat alle vooruitstrevende krachten, ook in ons land, daaruit kracht en inspiratie

kunnen putten. Tijdens de 1 mei-viering van de CPN in Rotterdam, werd door Marcus Bakker, lid van het dagelijkse bestuur van de partij en fractie-voorzitter van de Tweede Kamerfractie, met nadruk gesteld dat de communisten volledig achter de Duitse studenten staan.

Aanhang en invloed

Op pagina 1 is reeds gesteld dat de grote massa der Nederlandse studenten niet bereid bleek om tot gelijksoortige acties als bijv. in Frankrijk te komen. Wel lijkt het er op dat behalve SVB'ers, ook andere progressief georganiseerde studenten (gedacht wordt aan Stud'75), accoord willen gaan met datgene wat de SVB ten aanzien van de onderwijshervormingen voorstaat. Zij lopen daarbij het gevaar - overigens zonder dat zelf te willen of te beseffen - op deze wijze medewerking te verlenen aan de politieke activiteiten van de SVB, die voor een buitenstaander moeilijk te onderscheiden zijn van die ten aanzien van onderwijshervormingen.

Dat is niet het enige gevaar dat de niet-radicalen studenten bedreigt. Herinnerd wordt in dit verband aan een recente daad van het Nederlands Studenten Accoord (NSA). Het NSA publiceerde en bood ten verkoop aan de tekst van het vertrouwelijk advies van het dagelijks bestuur van de Academische Raad, gericht aan de voltallige raad. Het NSA zegt het advies, dat handelt over de "Organisatie en structuur van de universiteit en hogeschool" gepubliceerd te hebben "in het belang van een vruchtbare discussie".

Alhoewel het "Algemeen Handelsblad" en "het Parool" vóór de NSA-publicatie samenvattingen van het bewuste advies opnamen, speelde het NSA door zo te handelen tóch de SVB in de kaart. De syndicalisten zien deze publicatie ongetwijfeld als resultaat van de door hen uitgeoefende druk. Het NSA poogde kennelijk de SVB de wind uit de zeilen te nemen, maar liet zich daardoor tot een handelwijze verleiden, die zij onder meer normale omstandigheden, stellig als ongeoorloofd van de hand zou hebben gewezen.

Er zijn geen exacte gegevens voorhanden inzake de aanhang en invloed van de studentenleiders op de studenten tijdens en na de jongste activiteiten. Gelet evenwel op de geringe weerklank, zullen

beide, althans op dit moment, niet zo groot zijn. Wel moet niet vergeten worden dat de tijd, voor wat Nederland betreft, niet zo gunstig was voor massale acties. Veel studenten zaten voor tentamen en ook was de zomervacantie in aantocht.

Wel zijn er gegevens over het aantal leden van de SVB, die toch gezien mag worden als de drijfveer van de studentenactiviteit. Volgens een telling van 30 april 1968 had deze syndicalistische studentenorganisatie in totaal 2240 leden, waarvan er 1069 aan de Universiteit van Amsterdam studeren. Daarna volgt Leiden met 227, Utrecht met 182, Delft met 146 en Nijmegen met 129 leden. Groningen en Rotterdam zijn vrijwel even groot; respectievelijk 119 en 117. De kleinere afdelingen zijn de VU in Amsterdam (84), Wageningen 61, Eindhoven 51, Tilburg 35 en Drienerlo 20.

Op deze aantallen moet men zich niet verkijken. Naast die aan de Universiteit van Amsterdam, zijn de afdelingen in Nijmegen en aan de VU eigenlijk het meest actief. Speciaal Nijmegen verdient enige toelichting. Allereerst was het in Nijmegen waar in 1963 met het idee naar voren kwam een studentenvakbeweging op te richten. Vooral het laatste half jaar nemen de activiteiten daar geweldig toe. Dat blijkt o.a. uit het leggen van contacten met de begin van dit jaar in Leuven stakende studenten; het tegen-rapport "Universiteit en Onderneming" was voornamelijk het werk van Nijmeegse studenten; in die universiteitsstad is men blijkbaar ook het verst gevorderd met de KrU en het is ook Nijmegen, dat thans pogingen doet tot het vormen van een onderwijsfront. Dat zou een organisatie moeten worden van allen, die hun belangen binnen het huidige onderwijssysteem niet kunnen verwezenlijken: een organisatie van leraren, kleuterleidsters, onderwijzers, kwekelingen, studenten in de ruimste zin des woords, hoogleraren, scholieren en ouders. Ook zou het de bedoeling zijn om door middel van oudercomité's, de arbeiders te bereiken.

Voortgezette actie

Zoals reeds hierboven is opgemerkt, werden de pogingen van de SVB om hier een soortgelijke situatie als in andere Westeuropese landen te doen ontstaan, niet met succes bekroond. De syndicalistische studentenorganisatie liet evenwel de moed niet zakken. Dat

bleek o.m. uit de inmiddels aangekondigde nieuwe activiteiten.

Zo zou met ingang van 10 juni j.l. een kadercursus zijn gestart over de "Herstructurering van het onderwijs", welke cursus onder leiding zou staan van _____, één der oprichters van de SVB. Voorts werd van 12 tot 21 juli j.l. in Drienerlo in samenwerking met de Leuvense studentenvakbeweging (ook SVB genaamd), een seminar gehouden over "Universiteit en onderneming". Ook wilde men daar komen tot het opstellen van een actieboek inzake de universiteit. Aan dit seminar zou ook zijn deelgenomen door studentenleiders uit België, Frankrijk en Duitsland. In Leuven zou in de loop van augustus j.l. een soortgelijke bijeenkomst zijn gewijd aan de strategie en organisatie in het inmiddels aangevangen academische jaar.

Het ziet er naar uit, dat de SVB met deze activiteiten in de eerste plaats het eigen kader tracht te versterken. In de afgelopen maanden werd ervaren, dat aan de politieke ondergrond wel het een en ander mankeerde. Anderzijds worden hierdoor ook de banden met geestverwanten in het buitenland geconsolideerd en zouden ervaringen elders opgedaan, benut kunnen worden.

Inmiddels heeft de SVB verslag uitgebracht van het in Drienerlo gehouden seminar. Daaruit blijkt, dat men nog al ernstige kritiek had op de in de afgelopen maanden gevoerde acties, speciaal met betrekking tot het zgn. rapport-Maris. Basis van de discussie was een groot aantal stellingen, zoals o.a.:

- De gehouden massaverzamelingen verliepen doorgaans niet goed, omdat deze niet grondig werden voorbereid.
- Tijdens de actie werd de SVB geconfronteerd met uiterst flexibele autoriteiten, die vaak aan de discussies deelnamen. Er was geen uitgewerkte strategie om deze mensen op de juiste manier te provoceren.
- In Amsterdam zijn grote communicatie-stoornissen geweest.
- Aangevoeld is, dat conflicten binnen de wetenschappelijke staf zeer bruikbare instrumenten kunnen zijn om te komen tot massaverzamelingen en discussies in de afdelingen.

- Het aan het licht brengen van schandalen kan de acties een bredere politieke betekenis geven.
- In een periode van actie moet de scholing maximaal zijn. Er moet een permanent systeem van scholing komen.
- Bij de actie-Maris is teveel op de traditionele methode van propaganda teruggevallen. In Brussel heeft men tijdens de bezetting van de universiteit een maand lang een lokale, illegale radiozender als contact gebruikt. Het was een propagandamiddel bij uitstek. Zo'n radiozender is voor een paar honderd gulden in elkaar te zetten en zou n.a.w. ook in de Nederlandse situatie bruikbaar zijn.

BFA
15 oktober 1968